

ALUEELLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ
KUOPIO

VERKOSTO

YHTEISTYÖ

DIALOGI

OSALLISUUS

TIIMITYÖ

YHDEN-
VERTAISUUS

TOIMINTAKERTOMUS 2025

Alueellinen kehittämistehtävä Kuopio

Etelä- ja Pohjois-Savon kirjastot

ETELÄ- JA POHJOIS-SAVON KEHITTÄMISALUE

1.1.2018 Kuopion kaupunginkirjasto ryhtyi hoitamaan opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (660/2017) mukaisesti alueellista kehittämistehtävää toimialueenaan Etelä-Savon ja Pohjois-Savon yleiset kirjastot. Vuoden 2025 aikana alueellisen kehittämistehtävän hoitamisella on luotu edellytyksiä Savon yleisten kirjastojen toiminnan vahvistumiselle voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Vuonna 2025 Etelä- ja Pohjois-Savon alueella oli yhteensä 56 toimipistettä: 26 pääkirjastoa ja 30 lähikirjastoa. Lisäksi alueella oli 3 lainausasemaa, 9 kirjastoautoa ja 2 monipalveluautoa.

Valtaosa alueen kirjastoista on pieniä: 26 pääkirjastosta 19 sijaitsee alle 10 000 asukkaan kunnassa. Vuoden 2024 tilastojen mukaan henkilötyövuosia oli Etelä-Savon kirjastoissa 82 ja Pohjois-Savon kirjastoissa 164, yhteensä 246 henkilötyövuotta (Suomen yleisten kirjastojen tilastot 2024). Välimatkaa pohjoisimman Sukevan ja eteläisimmän Suomenniemen kirjastojen välillä on suorinta tietä 326 kilometriä, joten alue on maantieteellisesti laaja. Koko Savon alueella oli vuonna 2025 yhteensä 30 kuntaa: Etelä-Savossa 11 ja Pohjois-Savossa 19. Pertunmaa liittyi Mäntyharjuun vuoden 2025 alussa. Suurimmat kunnat olivat Kuopio, Mikkeli, Savonlinna, Siilinjärvi, Iisalmi, Varkaus ja Pieksämäki.

Kangasniemen kirjasto

Alueen kirjastoista laadittu verkostokartta on toimintakertomuksen liitteenä.

Alueella on sekä kirjastokimppoja että kimppoihin kuulumattomia kirjastoja. Vuoden 2025 tilanteen mukaan Etelä-Savon kirjastoista **Lumme-kimppaan** kuuluvat Mikkelin, Rantasalmen, Juvan, Pieksämäen, Savonlinnan, Mäntyharjun ja Enonkosken kirjastot. Lisäksi Pohjois-Savon kirjastoista Lumme-kimppaan kuuluvat Joroisten ja Varkauden kirjastot. Sulkavan ja Kangasniemen kirjastot eivät kuulu kimppaan. Ylä-Savon **Rutakko-kirjastoverkkoon** kuuluvat Iisalmi, Keitele, Kiuruvesi, Lapinlahti, Pielavesi, Rautalampi, Rautavaara, Suonenjoki, Sonkajärvi, Tervo, Vesanto ja Vieremä. Kaavin ja Tuusniemen kirjastot ovat osa Kuopion kaupunginkirjastoa. Hirvensalmen ja Puumalan kirjastot ovat osa Mikkelin seutukirjastoa. Siilinjärven ja Leppävirran kirjastot eivät kuulu kimppaan. Vuoden 2025 alussa Pertunmaan lähikirjasto siirtyi osaksi Mäntyharjun kirjastoa, ja Mäntyharjun Kuortin sivukirjasto lakkautettiin vuonna 2025.

KEHITTÄMISTYÖN RAKENTEET

Savon AKE-tiimi suunnittelee ja toteuttaa käytännön kehittämistyötä. Vuonna 2025 tiimiin kuuluivat koordinaattori ja kolme informaatikkoa, jotka tekivät AKE-työtä osan työajastaan (60–80 %). Tiimin osaamista ylläpidettiin kansallisella yhteistyöllä ja tarpeenmukaisiin koulutuksiin osallistumalla.

Kirjastotoimenjohtaja on tukenut tiimin toimintaa, ollut aktiivisesti mukana kansallisessa yhteistyössä, järjestänyt säännöllisesti Savon kirjastojen johtajien aamukoukousia ja vastannut kehittämistehtävän toteutuksesta (10 % työajastaan). Lisäksi alueellisen kehittämistyön toteutukseen ja suunnitteluun osallistui pienellä työpanoksella antokaukolainausta hoitava kirjastovirkailija,

asiakas- ja kokoelmapäällikkö, lasten ja nuorten kirjastopalveluiden päällikkö ja kirjaston hallintopalveluvastaava. Rahoitusta ja resursseja suunniteltiin yhdessä Kuopion kaupunginkirjaston hallintopalveluvastaavan ja kirjastotoimenjohtajan kanssa. Loppuvuodesta osana AKE-työtä toteutettiin erillinen lukutaitotyön projekti, jota oli tekemässä projektityöntekijä 40 % työajalla 20.10.-31.12.2025.

Yhteensä alueellisen kehittämistehtävän hoitamiseen käytettiin 3,05 henkilötyövuotta.

Savon alueellisen kehittämistyön suunnitteluryhmä pohtii kansalliseen ja alueelliseen tietoon nojaten Savon kirjastoille parhaiten soveltuvia osaamisen kehittämisen teemoja, tapoja ja kirjastojen verkostoitumista ja yhteistyötä tukevia toimia. Työryhmässä on pysyvä edustus Kuopiosta, Mikkelistä ja lupa- ja valvontavirastosta (vuonna 2025 vielä Itä-Suomen AVI). Lisäksi mukana on 2 Etelä-Savon kirjastojen edustajaa ja 2 Pohjois-Savon kirjastojen edustajaa, jotka valitaan aina kaksivuotiskaudeksi kerrallaan. Toimintakausi 2024–2025 päättyi vuoden 2025 loppussa.

Vuonna 2025 työryhmä kokoontui 4 kertaa, joista 3 kokousta pidettiin etänä ja yksi hybridinä Leppävirran kirjastossa. Savon AKE-työn lisäksi kokouksissa käytiin läpi ajankohtaisia kansallisia asioita, ajankohtaisia AVIn asioita ja keskusteltiin Savon kirjastojen toimintaympäristöstä.

OSAAMISEN KEHITTÄMINEN JA HYVIEN KÄYTÄNTEIDEN JAKAMINEN

Tavoitteet ja painopisteet

Toimintavuoden 2025 tavoitteena oli Savon yleisten kirjastojen verkostoitumisen ja yhteistyön tukeminen sekä kirjastohenkilökunnan osaamisen monipuolinen kehittäminen. Osaamisen kehittämisen toimenpiteet ja painopisteet vuonna 2025 pohjautuivat kirjastolakiin, AVIn peruspalvelujen arviointiin, Kuopion AKE:n toteuttaman kyselyn tuloksiin (toukokuu 2024), alueen kirjastohenkilökunnan toiveisiin ja palautteeseen (mm. kirjastovierailujen yhteydessä käydyt keskustelut sekä koulutuspalautteet), opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategiaan 2025 sekä opetus- ja kulttuuriministeriön strategiaan 2030.

Toimenpiteitä ja painopisteitä määriteltäessä huomioitiin kirjastojen ja työelämän tulevaisuuden näkymät (mm. IFLA Trend Report 2024, Yleisten kirjastojen suunta -asiakirja), Itä-Suomen kuntien taloudellinen tilanne sekä kansallinen yhteistyö. Toimintavuotta 2025 suunniteltiin yhdessä alueen AKE-suunnitteluryhmän ja Savon kirjastojen kanssa.

Vuoden 2025 osaamisen kehittämisen teemat

Osaamisen kehittämisen teemat olivat lukutaitotyö, resurssiviisas kirjastotyö, työelämätaidot & työssä jaksaminen sekä digitaidot. Jokaiseen teemaan liittyen suunniteltiin monipuolisia koulutuskokonaisuuksia: webinaareja, työpajoja, aineistovinkkejä, omaehtoista opiskelua (Lilboppi), etäkahveja tai keskustelutilaisuuksia.

Lukutaitotyö

Yksi yleisen kirjaston tehtävistä on edistää lukemista ja kirjallisuutta. Myös AVIn peruspalvelujen arvioinnissa 2023 nousi esille lukutaitotyöhön liittyviä osaamisen kehittämisen tarpeita. Vuonna 2025 yksi Savon AKE:n keskeisistä teemoista oli lukutaitotyö: suunnitelmallisuus lukutaitotyön tekemisessä ja esimerkiksi kansallisen lukutaitostrategian ja lukutaitotyön suositusten tuntemus, monipuoliset kirjallisuuskahvit sekä koulutukset tarpeellisiin menetelmiin ja kohderyhmiin liittyen. Näiden lisäksi haluttiin lisätä aiheeseen liittyvää keskustelua ja jakaa hyviä käytänteitä ja kivoja ideoita, joita on valtavasti alueemme kirjastoissa.

Tammi-helmikuussa toteutettiin **Kuopion AKE:n oma lukutaitotyön kysely**. Kyselyllä selvitettiin, mihin kohderyhmiin tai menetelmiin lukutaitotyön osaamisen kehittämistä tulisi vuonna 2025 kohdentaa. Kysely oli avoinna 27.1.-9.2.2025 ja siihen saatiin 57 vastausta alueen kirjastoista. Vastauksissa toivottiin eniten koulutusta lukemaan innostamisesta ja lukuinnon säilyttämisestä eri elämänvaiheissa ja elämän siirtymävaiheissa. Kohderyhmistä nousivat tärkeimmiksi nuoret, nuoret aikuiset ja työikäiset. (Aiemmissa omissa tutkimuksissa lastenkirjastotyön kehittäminen on noussut usein tärkeimmäksi, mutta siihen liittyen on viime vuosina järjestetty runsaasti erilaista koulutusta.) Myös erityisryhmien ymmärtäminen, kirjastonkäytön haasteet ja kohtaamisen tärkeys nousivat kyselyssä esille. Lukutaitoa edistäviin menetelmiin liittyen toivottiin uudenlaisia konsepteja ja ideoita kirjavinkkauksiin, satutunteihin ja lukupiireihin – jotain uutta ja vähän erilaista.

Vastausten perusteella suunniteltiin lukutaitotyön koulutuksia ja muuta osaamisen kehittämistä keväälle ja syksylle, esimerkiksi suunnitelmallisen lukutaitotyön webinaari ja kolmeosainen lukemaan innostamisen koulutusarja. Osa kyselyssä ilmenneistä tarpeista siirrettiin seuraavalle vuodelle, kuten koulutusarja liittyen erityisryhmiin ja moninaiisiin asiakkaisiin.

Teeman yhteydessä hyödynnettiin myös Seinäjoen Erten tuottamia koulutuksia ja materiaaleja.

Loppuvuodesta 2025 toteutettiin erillinen **lukutaitotyön projekti**, jota toteutti projektityöntekijä 40 % työajalla 20.10.-31.12.2025. Projektin pohja-ajatuksena oli miettiä, miten

SUUNNITELMALLINEN LUKUTAITOTYÖ

To 24.4.2025 klo 11.00–13.30 (Teams)

Klo 11.00–11.40 Kirjastoseuran suositus lukutaitotyöstä
(Anna Kippola & Anna Roos, fiktiotyöryhmä)

Klo 11.40 Keskustelua ja kysymyksiä

Klo 11.50 Valtakunnallisen esi- ja alkuopetuksen lukupolkkumallin esittely (Vilma Tammelin, Lukukeskus)

Klo 12.10 TAUKO 10 min

Klo 12.20 Ahaa! – Kirjasto aikuisten lukutaidon tukena -hankkeen esittely (Jaana Märsynaho, Oulun kaupunginkirjasto)

Klo 12.40 Joroisista Suomen lukevin kunta? Lukeva tulevaisuus -hankkeen esittely (lukutaitokoordinaattori Henriikka Ström, Joroisten kunta)

Klo 13.00 Hämeenlinnan kaupunginkirjaston lukutaitotyö
(Heli Huotakoski & Ulla Karila)

Klo 13.20–13.30 Keskustelua ja lopetus

kirjastot voisivat tehdä paremmin nuorten arjesta lähtevää ja arkeen kytkeytyvää lukutaitotyötä. Projektissa syntyi hyödyllisiä ja käytännönläheisiä materiaaleja, jotka AKE-työntekijät viimeistelevät seuraavan toimintavuoden alkupuolella ja toimittavat kaikkiin alueen kirjastoihin.

Resurssiviisas kirjastotyö

Useissa Itä-Suomen kunnissa on eletty haastavia muutosneuvottelujen aikoja, ja kirjastojen resurssit ovat vähentyneet entisestään. Haastavassa tilanteessa haluttiin kirkastaa työn ydintä: miten resursoidaan ja priorisoidaan työ parhaalla mahdollisella tavalla tilanteeseen nähden. Haluttiin lisätä yhteistä keskustelua, kokemusten vaihtoa, ideoiden jakamista ja osaamisen kehittämistä uusista työn tekemisen tavoista ja vanhasta pois oppimisesta.

Työelämätaidot & työssä jaksaminen

Sirpaleinen tietotyö, edellä kuvattu resurssien väheneminen ja vauhdikas työn muutos kuormittavat kirjastoammattilaisia. Kuopion AKE:n toukokuun 2024 kyselyssä työelämätaidot ja työssä jaksaminen nousivat erittäin toivotuiksi osaamisen kehittämisen teemoiksi. Vuonna 2025 järjestettiin esimerkiksi puolenpäivän mittainen koulutus *Hyvinvoiva työyhteisö: työyhteisötaidot ja kuormituksen hallinta työhyvinvoinnin tukena*, johon osallistui paikan päällä

tai tallenteen katselemalla 84 alueen kirjastoammattilaista. Kaksi kuormittaviin asiakastilanteisiin ja palautumiseen liittyvää webinaaria keräsi yhteensä 80 katselukertaa.

Koulutusten lisäksi työssä jaksamisen teemoja käsiteltiin yhteisillä etäkahveilla sekä Savon kirjastojen johtajien aamukokouksissa.

Digitaidot

Digitaitojen kehittäminen on kulkenut taustalla kaikessa osaamisen kehittämisessä. Vuoden 2025 aikana järjestettiin säännöllisesti digikoulutuksia sekä Itä-Suomen laajuisia digivartteja yhteistyössä Joensuun AKE:n kanssa. Digikoulutusta järjestettiin mm. tekoälyn hyödyntämisestä kirjastotyössä, asiakkaiden digiohjaamisen käytännöistä sekä pelikultuurista ja pelikasvatuksesta kirjastoissa.

Käytössä on myös lainattavia laitelootia, jotka tukevat digitaitojen ylläpitoa. Lootat kiersivät vuoden 2025 aikana runsaasti eri kirjastoissa. Lootat toimitettiin kirjastoihin aina kirjaston pyynnöstä, ja niihin oli mahdollista jättää myös varauksia tiettyyn ajankohtaan. Lootien tarkempi esittely sivuilla 9-10.

Koulutustilaisuudet ja etäkahvit

Vuoden 2025 aikana järjestettiin runsaasti koulutustilaisuuksia ja etäkahveja sovitusta teemoista sekä muista ajankohtaisista aiheista. Suuri osa varsinaisista koulutuksista tallennettiin alueen kirjastojen käyttöön joko 2 viikoksi tai tekstitettynä sopimuksen mukaiseksi ajaksi. Tämä katsottiin tärkeäksi etenkin pienten kirjastojen henkilökunnan kouluttautumisen näkökulmasta, sillä koulutuksiin ei ole aina mahdollista osallistua reaaliaikaisesti.

Yhteensä järjestettiin 49 eri tilaisuutta.

Reaaliaikaisia osallistujia oli 1155, jonka lisäksi tallenteita katsottiin yhteensä 508 kertaa.

Osallistujia ja tallenteiden katselijoita oli yhteensä 1663.

Etäkahvit ovat olleet alueellamme tärkeitä pitkien välimatkojen takia jo usean vuoden ajan. Osallistumisen kynnyks on haluttu pitää matalana: etäkahveille ei vaadita ennakkoilmoittautumista ja ne kestävät yleensä noin tunnin. Vuonna 2025 järjestettiin säännöllisesti toistuvia alueen kirjastojen johtajien aamukokouksia ja kirjallisuuskahveja. Muita ajankohtaisia etäkahviaiheita olivat mm. lukukoiratoiminta, kirjastoautotoiminta, Kirjastokaista, lanu-neuvosto, Erasmus+ ja AVIn järjestämän Ruotsin opintomatkan kuulumiset. Vuoden AKE-toiminnan suunnitelmia esiteltiin tammikuussa vuoden starttikahveilla, jonne pääsi mukaan 42 osallistujaa. Toiveita etäkahvien aiheista saatiin runsaasti alueen kirjastoista, ja tarvittaessa kahvit järjestettiin nopealla aikataululla. Etäkahvien myötä ihmiset ovat tulleet toisilleen tutummiksi, ja esimerkiksi alueen kirjastojen johtajat ovat muodostaneet yhdessä verkoston, jolloin myös kollegan puoleen kääntyminen on helpompaa. Etäkahvien avulla on pystytty jakamaan tehokkaasti tietoa myös siitä, mitä kansallisesti ja kansainvälisesti on meneillään kirjastoalalla.

Koulutussuunnittelussa tehtiin sujuvaa yhteistyötä Itä-Suomen AVIn, Joensuun AKEn ja muiden AKE-kirjastojen kanssa. Erityisesti **yhteistyötä tehtiin Itä-Suomen laajuisesti**: yhdessä Joensuun AKEn kanssa suunniteltiin mm. yhteisiä digivartteja, ja Itä-Suomen AVIn ja Joensuun AKEn kanssa suunniteltiin ja toteutettiin yhdessä kirjastoiesihenkilöiden kokoontumisajot keväällä

(teemana: kriisinkestävä kirjasto) ja Itä-Suomen kirjastolaisten kokoontumisajot syksyllä (teemana: tilaa osallisuudelle). Molemmat päivät järjestettiin Varkaudessa. Kesän alussa oltiin Itä-Suomen kirjastopäivillä Joensuussa järjestämässä learning cafe -työpajaa yhdessä Joensuun AKE:n kanssa.

Lisäksi vuoden aikana oltiin mukana kansallisessa **kokoelmakoulutusten työryhmässä** ja mukana järjestämässä kahta valtakunnallista kokoelmakoulutusta.

Yhtenä hyvänä esimerkkinä Itä-Suomen laajuisesta yhteistyöstä on **Tukipiiri**. Ajatus Tukipiiristä muotoutui yhdessä Itä-Suomen AVIn ja Joensuun AKE:n kanssa, sillä Itä-Suomen alueella on paljon uusia kirjastonjohtajia ja esihenkilöitä. Yhdessä suunniteltiin kokonaisuus, jonka tarkoituksena on tukea erityisesti Itä-Suomen kirjastojen uusia johtajia ja sellaisia, jotka kaipaavat vertaistukea työhönsä. Tukipiiriä jatkettiin vuonna 2025.

TUKIPIIRI

Koulutustilaisuuksiin osallistuneilta pyydettiin palautetta. Palaute oli erittäin hyvää: **kokonaisytyytyväisyys tilaisuuksista oli 4,68** (asteikolla 1–5), mikä on lähes täsmälleen sama kuin edellisenä vuonna (4,67 vuonna 2024). Käytössä oli oma palautelomake, jossa kysyttiin myös sitä, kuinka osallistuja voi hyödyntää oppimaansa ja mitä hän aikoo jakaa tilaisuudesta työyhteisönsään. Tällä haluttiin ohjata ajatuksia siihen, että koulutusten anti kulkeutuisi eteenpäin ja pysyisi mielessä. Palautteissa oli useimmiten kiitoksia, mutta myös koulutustoiveita ja tärkeitä kehitysehdotuksia AKE-toimintaan.

Olen itse aloittamassa hanketyöntekijänä, ja webinaari oli kaikin puolin antoisa ja ajatuksia herättävä. Erityisesti pidin konkreettisista esimerkeistä lukutaitotyön edistämiseksi. Tästä sain osaltani varmasti hyviä eväitä lähteä suunnittelemaan ja miettimään tulevaa hanketta.

Kiitos paljon :)

Oli mukavaa, että kokemuksia nuorten kohtaamisesta jaettiin kirjastolaisten kesken. Näistä sai hyviä vinkkejä omaan työhön. Koulutuksen pitäjät osasivat hyvin tehdä täydentäviä kokemuksia ja täydentää vastauksia.

Alussa olisi hyvä kertoa selkeästi (ja näyttää myös tekstinä), montako taukoa, kuinka pitkiä ja mihin aikaan. Etenkin kun on pitkä koulutus olisi hyvä tietää etukäteen, mihin aikaan mahdolliset tauot suunnilleen on odotettavissa.

Tällaiset tunnin tai kahden mittaiset koulutukset ovat hyviä, niihin osallistuminen on mahdollista helpommin, kuin esim. puolen päivän mittaisiin koulutuksiin.

Vuonna 2025 järjestetyt tilaisuudet ja osallistujamäärät

Taphtuman nimi	Päiväys	Osallistujat	Tallennekatselut
Kuopion AKE:n vuoden 2025 starttikahvit	14.1.2025		42
Digivartti: digitaalisia tapoja kerätä palautetta	23.1.2025		20
Työssä jaksaminen ja työelämätaidot -webinaaritalenne	tammikuun ajan		80
Kirjallisuuskahvit: somesta tutut kirjat & fantasia	3.2.2025		39
Savon kirjastojen johtajien aamukokous	18.2.2025		23
Digiä tunnissa: Tekoälyn käyttö kirjastotyössä	20.2.2025		40
Kirjallisuuskahvit: kauhu, vieraana kirjailija Marko Hautala	11.3.2025		38
Savon kirjastojen johtajien aamukokous	18.3.2025		17
Hyvinvoiva työyhteisö: Työyhteisötaidot ja kuormituksen hallinta työhyvinvoinnin tukena -koulutus (3 h)	18.3.2025		31
Itä-Suomen kirjastoiesihenkilöiden kokoontumisajot, Varkaus: kriininkestävä kirjasto. Yhteistyössä Itä-Suomen AVIn ja Joensuun AKE:n kanssa	19.3.2025	(AVI tilastoi)	53
Valtakunnallinen kokoelmakoulutus (Kirjastokaista), Savon alueen osallistujat	25.3.2025		20
Digiä tunnissa: Swayn käytön perusteet	26.3.2025		25
Digivartti: Sähköiset muistilistat	27.3.2025		18
Digiä tunnissa: Excelin perusteet	8.4.2025		19
Savon kirjastojen johtajien aamukokous	15.4.2025		19
Itä-Suomen kirjastojen lukukoirakahvit	16.4.2025		15
Suunnitelmallinen lukutaitotyö -koulutus (2,5 h)	24.4.2025		43
Kirjallisuuskahvit: historialliset romaanit, vieraana kirjabloggari Kirsi Hietanen	29.4.2025		46
Nuorten kohtaaminen ja vuorovaikutustilanteet kirjastoissa - koulutus (2,5 h)	9.5.2025		21
Savon kirjastojen johtajien aamukokous	13.5.2025		21
Esteetön kirjasto -koulutus (3 h)	20.5.2025		22
Itä-Suomen kirjastopäivät: learning cafe - keskustelua lukutaidosta. Yhteistyössä Joensuun AKE:n kanssa	5.6.2025	(Joensuun AKE tilastoi)	33
Savon kirjastojen johtajien aamukokous	19.8.2025		19
Lukemaan innostamisen koulutussarja, osa 1: lukuinnon säilyttäminen eri elämäntilanteissa	4.9.2025		44
Kuulumisia Porin kirjastoautopäiviltä -kahvit	10.9.2025		19
Lukemaan innostamisen koulutussarja, osa 2: lukemaan innostamisen menetelmiä	11.9.2025		30
Savon kirjastojen johtajien aamukokous	15.9.2025		18
Lukemaan innostamisen koulutussarja, osa 3: yhteisöllinen lukeminen	16.9.2025		30
Kirjaston Kopiraaitilan esittely	17.9.2025		32
Digivartti: Mentimeter	18.9.2025		20
Itä-Suomen kirjastolaisten kokoontumisajot, Varkaus: tilaa osallisuudelle. Yhteistyössä Itä-Suomen AVIn ja Joensuun AKE:n kanssa	24.9.2025	(AVI tilastoi)	17
Kirjastokaistan esittely -etäkahvit, Riitta Taarasti	6.10.2025		25
Lanu-neuvoston toiminnan esittelykahvit	14.10.2025		14
Opintomatka, Helsingin kirjamesut ja messujen tapahtumatuotanto	23.10.2025		18
			21

Erasmus+ etäkahvit	29.10.2025	9	
Digivartti: QR-koodin luominen	30.10.2025	14	4
Savon kirjastojen lukukoiraverkoston starttikahvit	6.11.2025	17	
Savon kirjastojen johtajien aamukokous	11.11.2025	23	
Pelisivistyksen paikka: pelikulttuuri ja pelikasvatus kirjastoissa -koulutus	11.11.2025	22	15
Kirjallisuuskahvit: romanttinen kirjallisuus, vieraana kirjailija Ulla Onerva	12.11.2025	41	12
Valtakunnallinen kokoelmawebinaari (Kirjastokaista), Savon alueen osallistujat	19.11.2025	15	
Digivartti: Outlookin uudet ominaisuudet	20.11.2025	18	11
Kirjallisuuskoulutus: Totuuden jäljillä (2,5 h)	21.11.2025	36	
Digiä opastamaan: taitojen ja teknologioiden käytön ohjaaminen -koulutus (2,5 h)	25.11.2025	14	14
Työn uudet muodot -webinaari ja yleisten kirjastojen suunta	3.12.2025	27	17
Digiä tunnissa: Netin ja somen uhat sekä lasten ja nuorten verkossa kohtaama rikollisuus	4.12.2025	23	16
Savon kirjastojen johtajien aamukokous	9.12.2025	20	
Vaarallisten naiset: aikuisten satutunti	9.12.2025	42	
Etäkahvit: Nähtyä ja opittua Ruotsin-opintomatalla	11.12.2025	43	
	Yhteensä	1155	508

Muu osaamisen kehittäminen

Vuoden aikana osallistuttiin **Liboppi-oppimisalustan** valtakunnallisen toimituskunnan työhön ja oppimisalustan markkinointiin. Libopin valtakunnallisia ja alueellisia sisältöjä hyödynnettiin täydennyskoulutuksen järjestämisessä. Sisältöjä markkinoitiin etäkahveilla, verkkosivuilla, sosiaalisessa mediassa ja sähköpostitse. Alueen kirjastoille annettiin myös tarvittaessa tukea oppimisalustan käytössä. Suosituimmat kurssit Savon alueella olivat *Mitä tänään luettaisiin? – Vad ska vi läsa i dag?* ja *Lukemisen edistämisen abc*. Kaikkiaan alueen kirjastohenkilökunta osallistui vuoden aikana 28 eri kurssille. Käyttäjiä oli yhteensä 88 henkilöä.

Savon kirjastolaisilla on oma **Teams-ympäristö**, jonka tarkoituksena on toimia matalan kynnyksen keskustelualustana. Se tarjoaa mm. koulutusmateriaalien jakamiseen hyvän alustan. Teams-ympäristön suunnittelu käynnistettiin yhteisillä Savon kirjastolaisten etäkahveilla jo vuonna 2021, jolloin sinne luotiin myös rakenne ja seuraavat kanavat: Yleinen, Aikuisten sisällöt, Kirjastoautot, Kokoelmatyö ja luettelointi, Koulutukset ja materiaalit, Lanu-työ, Liboppi, Seniorityö ja Tapahtumat. Vuonna 2025 ympäristöön lisättiin uusi Lukukoiratoiminta-kanava.

Savon kirjastojen käytössä on **lainattavia laitelootia**, joita kirjastot voivat tilata käyttöönsä noin kahden viikon ajaksi. Jokaisen laitelootan mukana on perusteelliset ohjeet laitteiden käyttöön sekä vieraskirja, johon kirjastot voivat jättää palautetta ja kertoa kokemuksistaan. Lisäksi mukana on digiasioista vastaavan AKE-informaation suorat yhteystiedot ongelmatilanteiden varalle.

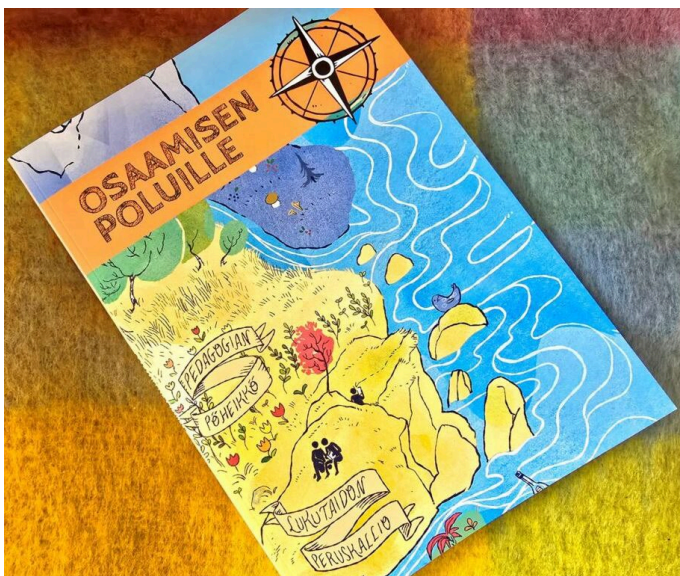
Kokeile! -laatikon avulla voi testata virtuaalilaseja ja mukana tulevia demoja ja pelejä, *Pelaa!* -laatikko mahdollistaa tutustumisen pelimaailmaan ja pelitapahtuman järjestämisen, *Kuvaa!* -laatikko sisältää erilaisia valokuvaamiseen liittyviä laitteita ja *Opeta!* -laatikko sisältää etä- ja lähiopetustilanteita helpottavia välineitä. Vuoden 2024 aikana perustettiin viides *Aisti!* -laatikko, jonka avulla pääsee tutustumaan erilaisiin neuropsykiatrisissa haasteissa ja keskittymisessä auttaviin välineisiin. Vuonna 2025 perustettiin uusi *Pelaa 2!* -loota, joka lähti välittömästi lainaan alueen kirjastoihin.

Lainattavia laiteloogia on esitelty mm. yhteisillä etäkahveilla, Kuopion AKE:n verkkosivuilla ja sähköpostitse lähetetyissä uutiskirjeissä. Mukana kulkeviin vieraskirjoihin on tullut vinkkejä ja lisäohjeita muille kirjastoille. Kirjastot olivat hyödyntäneet laitteita tapahtumissa, digitaitojen oppimisessa ja esimerkiksi kirjaston markkinoinnissa ja opetustilanteissa.

Tämä on hieno kokonaisuus. Tarkoituksena on tehdä omasta kirjastosta esittelyvideo ja ottaa markkinointikuvia. Mukana on selkeät ohjeet ja näillä pääsee helposti alkuun. Suosittelen!

Kuopion, Porvoon, Rovaniemen, Tampereen, Turun ja Vaasan AKE-kirjastot järjestivät vuonna 2025 kaikille kirjastoalan työntekijöille suunnatun puolenvuoden mittaisen **mentorointiohjelman**. Ohjelman keskeisiä teemoja olivat ratkaisukeskeinen ja valmentava työote sekä omien voimavarojen ja tiimin yhteistyön vahvistaminen. Mentorointi on molemmille osapuolille erinomainen tapaa saada uusia näkökulmia, osaamista, tukea ja verkostoja tukemaan kirjaston arkea. Savon alueelta oli mukana 2 henkilöä, jotka molemmat kokivat ohjelman hyödylliseksi ja vertaistukea antavaksi.

Kuopion AKE oli aktiivisesti mukana **Kartta osaamisen poluille** -yhteistyössä Joensuun, Rovaniemen ja Vaasan AKE:n kanssa. Yhteistyö käynnistyi vuonna 2023 ja jatkui edelleen vuonna 2025. Vuoden aikana ilmestyi *Osaamisen poluille* -julkaisu, jota yhteistyössä painatettiin ja jaettiin alu-

een kirjastoihin. Julkaisu ilmestyi myös verkossa. Julkaisu keskittyy pienten kirjastojen arjen osaamiseen. Tavoitteena on tukea kirjastolaisten ammattitaidon kehittämistä ja tuoda esiin oppimisen merkitys. Mukana on myös näkökulmia esihenkilöille osaamisen johtamisen tueksi. Sisältö perustuu sekä kirjallisiin lähteisiin että tekijöiden pitkään kokemukseen.

Yhteistyö jatkuu vielä seuraavalle vuodelle, jolloin julkaistaan näkökulma- ja menetelmäkortit sekä Liboppi-kurssi.

Keväällä toteutettiin toivottu **opintomatka** Helsingin kirjamesseille, jossa päästiin tutustumaan myös suuren tapahtuman järjestämiseen kirjamessejen tuottajan tapaamisen ja sovitun puheenvuoron myötä. Mukaan lähti 20 alueen kirjastoammattilaista 14 eri kirjastosta. Paluumatkalla keräsimme osallistujilta kattavan listan kirjavinkkejä ja matkalla opittuja asioita jaettavaksi muille.

Opintomatka koettiin erittäin hyödyllisenä, ja se sai kokonaisarvosanaksi 4,78/5. Moni pääsi kirjamesseille nyt ensimmäistä kertaa, ja kustantajiin, kirjailijoihin ja kirja-alan ajankohtaisiin asioihin tutustuminen koettiin hyvin antoisana. Myös kollegoiden kanssa verkostoituminen oli tärkeää. Palautteissa oli mukana myös paljon ideoita ja kehittämisajatuksia mahdollisia tulevia opintomatoja varten.

Opintomatkasta tiedotettiin hyvin ja aikataulut yms. oli suunniteltu huolella. Messuohjelmasta oli nostettu esiin kiinnostavia esityksiä. Tapahtumatuottajan puheenvuoro oli mielenkiintoinen.

Vuonna 2025 aloitettiin **Savon lukukoiraverkoston** perustaminen. Loppuvuodesta järjestetyillä etäkahveilla tutustuttiin lukukoiratoiminnan materiaaleihin ja ajankohtaisiin asioihin, hahmoteltiin yhdessä verkoston toiminta-ajatusta ja kerättiin verkostoon jäsenet. Saman tien mukaan ilmoittautui 14 kirjastoammattilaista ympäri Savoaa. Lukukoiraverkosto aloittaa toimintansa virallisesti vuoden 2026 alussa. Toive verkoston perustamiselle nousi alueen kirjastoista, sillä kaivattiin vertaistukea toiminnan kehittämiseen etenkin lukemisen edistämisen näkökulmasta.

Tarjosimme edelleen mahdollisuutta lähteä **vertaisoppimaan toiseen Savon alueen kirjastoon**. Vertaisoppimisvierailut ovat yleensä yhden päivän mittaisia vierailuja ja ne painottuvat tiettyyn teemaan. Vertaisoppimisella tarkoitetaan työpaikalla tapahtuvaa oppimista, jossa ohjaajina toimivat toiset työntekijät. Toiminta edistää verkostoitumista, hyvien käytänteiden jakamista ja uusien taitojen oppimista. Vuonna 2025 vertaisoppimisvierailuja toteutettiin alueellamme viisi, ja ne kohdistuivat Kuopion, Pieksämäen, Jäppilän ja Mikkelin kirjastoihin. Vierailujen teemoja olivat mm. tapahtumatuotanto, lasten ja nuorten kirjastotyö sekä luettelointiosaamisen kehittäminen. Vertaisoppijat kirjoittivat kokemuksistaan savonake.fi -verkkosivuille.

Yhteistyö alueen kirjastojen kanssa

AKE-toiminnan alussa vierailtiin kaikissa Savon kirjastoissa, ja sen jälkeen kirjastovierailuja on haluttu jatkaa joka vuosi resurssien mukaan. **Vuoden 2025 aikana vierailtiin yhteensä yhdeksässä alueen kirjastossa:** Siilinjärvellä, Lapinlahdella, Jynkän lähikirjastossa (Kuopio), Pyörön lähikirjastossa (Kuopio), Kangasniemellä, Hirvensalmella, Leppävirralla, Enonkoskella ja Kangaslammella. Vierailuja kohdennettiin etenkin sellaisiin kirjastoihin, joissa ei oltu hetkeen käyty.

Kirjastovierailuissa tärkeintä oli rento ja keskusteleva molemminpuolinen tutustuminen ja kuulumisten vaihto: oli tärkeää kuulla kirjastojen ajankohtaisista asioista ja samalla kertoa AKEn ajankohtaisia kuulumisia. Keskustelua käytiin mm. osaamistarpeista ja koulutus- ja etäkahvitöistä, digiasioista sekä viestinnästä. Vierailuilla saatiin runsaasti palautetta, toiveita ja kehittämissuhteita AKE-työhön. Vierailut olivat kaikkiaan todella antoisia ja hyödyllisiä toiminnan kehittämisen kannalta. Kirjastojen hyviä käytänteitä ja valokuvia jaettiin vierailujen jälkeen verkkosivuille ja sosiaalisen median kanaviin.

VIESTINTÄ

Viestinnän rooli korostuu laajassa ja moninaisessa Savon kirjastojen verkostossa. Alueella on paljon pieniä kirjastoja, ja kaikkien alueen kirjastojen tavoittaminen viestinnässä on tärkeää. Savon AKEn keskeisimmät viestintäkanavat ovat julkinen kotisivu <http://savonake.fi> sekä sähköposti. Lisäksi Savon AKella on Instagram-tili, julkinen Facebook-profiili sekä suljettu Facebook-ryhmä.

Ajankohtaiset asiat ja tulevat koulutukset kerätään **säännölliseen uutiskirjeeseen**, joka lähetetään sähköpostitse alueen kirjastoille kerran kuukaudessa. Vuonna 2025 uutiskirjettä kehitettiin edelleen, ja siihen kerättiin mukaan myös tärkeimpiä kansallisia koulutuksia, AVIn järjestämiä koulutuksia ja kirjastoalan ajankohtaisia asioita.

Viestintää toteutetaan oman **viestintäsuunnitelman** mukaisesti. Suunnitelmaan on koottu Savon AKEn viestinnän periaatteita, arvoja ja käytänteitä, ja se päivitetään vuosittain. Viestinnällä pyritään informoimaan mahdollisimman laajasti Savon alueella, mutta luomaan samalla rentoa ja avoimuutta edistävää ilmapiiriä. Viestinnän tavoitteena on tuoda Savossa tehtävää AKE-

työtä, kehittämistä ja kouluttamista tutuksi sekä tuoda esille alueen kirjastolaisten osaamista ja vahvuuksia. Viestintäkanavia käytetään monipuolisesti ja suunnitelmallisesti. Savon AKE:n julkinen Facebook-sivu pyrkii erityisesti nostamaan esiin alueen kirjastojen osaamista ja ajankohtaisia asioita, ja suljetussa ryhmässä jokainen kirjasto voi itsekin jakaa kuulumisiaan. Kirjastovie railujen valokuvia on jaettu runsaasti sekä julkisella Facebook-sivulla että Instagramissa. Eri kanavissa on myös muistuteltu tulevista koulutuksista ja jaettu tunnelmia tilaisuuksista.

Seuraajat Instagramissa 12/2025: 256

Seuraajat Facebookissa 12/2025: 191

ANTOKAUKOLAINAUS

Yhtenä alueellisen kehittämistehtävän toteutustapana esitetään kirjastolain esitöissä kaukolainojen antaminen muille yleisille kirjastoille, ja tästä antokaukolainauksesta syntyvät postituskult katsotaan katettavaksi valtionavustuksella. Kuopion kaupunginkirjasto lähetti antokaukolainoja vuoden 2025 aikana yhteensä 1015 kappaletta.

AKE-TYÖN ARVIOINTI

Vuoden alkupuolella **opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisi selvityksen alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen toiminnasta**. Selvityksessä saatiin hyvää tietoa sekä toimintamallin vaikuttavuudesta yleisesti että toiminnan toteutumisesta paikallisesti. Paikallista toimintaa ollaan lisäksi arvioitu omilla kysely- tai haastattelututkimuksilla vuosittain.

Selvityksessä vastaajat antoivat kiitoksia Kuopion AKE:n viestinnälle kuvaten sitä erinomaiseksi ja aktiiviseksi, mutta katsoivat kuitenkin kehittämisen paikaksi kotisivujen ajantasaisuuden.

Vastaajat näkivät tärkeinä vertaisoppimisen ja vierailut toisissa toimipisteissä. AKE-kirjaston koulutustarjonnan runsautta ja tarjolla olevia etäkoulutuksia ja tallenteita kiiteltiin. Noin puolet asiakaskirjastojen vastaajista ilmaisi osallistuvansa säännöllisesti ja noin puolet satunnaisesti AKE-kirjastojen järjestämiin koulutuksiin, tilaisuuksiin, verkostoihin tai muihin toimintoihin.

Kolme neljästä vastaajasta katsoi AKE-kirjaston tuen omalle kirjastolle sen omissa kehittämistavoitteissa olleen erittäin tai melko hyvää, eikä yksikään vastaaja arvioinut tukea huonoksi. Enemmistö piti kaikkia AKE-kirjastojen toimintamuotoja toimivina oman kirjastonsa kehittämisen näkökulmasta. Asiakaskirjastot kehittäisivät AKE:n toimintatapoja lisäämällä AKE-kirjastojen vierailuja kirjastoissa. Laaja enemmistö vastaajista oli erittäin tai melko tyytyväisiä oman kirjastonsa mahdollisuuksiin vaikuttaa ja osallistua AKE-toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen eikä yksikään vastaaja ollut tyytymätön asiaan.

AKE-toiminnan parhaimmiksi ja onnistuneimmiksi käytännöiksi ja toimintamalleiksi koettiin etäkahvit ja etäkoulutukset sekä ylipäättään etäosallistumismahdollisuuden erilaisiin tilaisuuksiin, tallenteet, Liboppin, AKE-työntekijöiden vierailut kirjastoissa, vertaisoppimisen ja opintomatkat. AKE-toimintamallia kiiteltiin toimivaksi ja kaikkia kirjastoja kunnioittavaksi.

Selvitystyön myötä osallistuttiin vuoden aikana aktiivisesti työpajoihin ja vaikutuspolkujen muotoiluun. **Loppuvuodesta ministeriö vahvisti AKE-toiminnalle vaikutuspolut tavoitteineen ja mittareineen.** Vaikutusten polut ohjaavat AKE-toimintaa, ja seuraavan vuoden toimintasuunnitelma perustettiin vaikutuspolkujen neljälle pääkohdalle.

KANSALLINEN YHTEISTYÖ

Kuopion AKE-tiimi oli aktiivisesti mukana kansallisessa yhteistyössä ja osallistui muiden alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen välisiin tapaamisiin (AKE-linjakokoukset ja AKE-etäkahvit) ja viestintään, Liboppi-toimituskuntaan, kansallisen mentoriohjelman suunnitteluun, Kartta osaamisen poluille -yhteistyöhön, kokoelmapäivien suunnitteluun, hyvien ideoiden jakamiseen ja muuhun kansallisella tasolla tehtävään kehittämistoiminnan suunnitteluun.

AKE-työntekijöiden kehittämispäivät järjestettiin vuonna 2025 Vaasassa. Kuopion AKE piti tilaisuudessa esityksen kirjastoihin jalkautumisesta ja kirjastovierailujen merkityksestä, yhdessä Lahden AKE:n kanssa.

AKE-kirjastojen kirjastotoimenjohtajat tekivät keskenään hyvää yhteistyötä. Yhteistyössä oli mukana VAKE ja erityistehtävää hoitavat kirjastot.

Verkostokartta, tilanne 2025

